

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧІНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА

П. Н. 1.01 ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта / Педагогічна

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта

Робоча програма навчальної практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 016 .

Спеціальна освіта

Розробник: Н. П. Голуб, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат біологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Протокол № 1 від «25» серпня 2020 року.

Завідувач кафедри спеціальної
та інклюзивної освіти

(Лемещук М. А.)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти.

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 року.

Голова науково-методичної комісії факультету

(Бутенко О. Г.)

ВСТУП

Робоча програма розрахована на студентів II курсу денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «магістр».

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у закладах вищої освіти.

Структура і зміст виробничої практики в дошкільних, загальноосвітніх, реабілітаційних та закладах спеціальної освіти.

Виробничу практику студенти проходять на II курсі у третьому та четвертому семестрі. Її тривалість – чотири тижні для денної та заочної форм навчання з відривом від навчання.

Мета і завдання виробничої практики

Метою виробничої практики в дошкільних, загальноосвітніх реабілітаційних та спеціальних закладах освіти є закріплення формування загальних та фахових компетентностей, якими повинні оволодіти студенти:

- здатність застосовувати у практичній діяльності методів психолого-педагогічної, корекційно-розвивальної, навчально-реабілітаційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах спеціальної освіти та закладах дошкільної, загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням;
- здатність визнавати рівноправність та ураховувати дитячу розмаїтість;
- здатність до професійної співпраці та ефективної комунікації;
- здатність виконувати функції наставника, тьютора, модератора; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність застосовувати сучасні педагогічні технології з урахуванням порушень мовленнєвого розвитку, індивідуальних та вікових особливостей дітей;
- здатність до інформаційно-просвітницької діяльності з питань організації надання корекційно-педагогічної, реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;

- вміння здійснювати планування корекційно-педагогічного процесу та створення умов його практичної реалізації;

Завданнями виробничої практики є:

- закріплення знань студентів з фахових дисциплін, формування у них професійних умінь і організаційно-психологічних навичок корекційної роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку;

- закріплення у студентів умінь і навичок діагностики мовленнєвих порушень та розробка за їх результатами індивідуальних програм корекційних занять з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку;

- вивчення необхідних умов роботи, предметно-розвивального середовища для стимуляції розвитку пізнавальних інтересів дітей із особливими освітніми потребами з метою їх адаптації до соціуму;

- закріплення спеціальних професійно-педагогічних умінь і особистих якостей логопеда, дефектолога та асистента учителя у процесі оволодіння уміннями практичного застосування одержаних знань в корекційній роботі з дітьми, з організацією діяльності в спеціальних групах та практичною реалізацією комплексного підходу до подолання мовленнєвих, фізичних та психічних порушень;

- формування системного підходу до корекції порушень розвитку дітей з особливими освітніми потребами з метою відновлення функціональних систем організму, враховуючи індивідуальні особливості дитини;

- закріплення вмінь самостійного і творчого застосування на практиці теоретичних знань з спеціальної педагогіки та психології, інклюзивної педагогіки, спецметодик спеціальної освіти;

- володіння інноваційними дослідженнями в галузі спеціальної освіти.

- формування морально-етичних якостей, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

Організація проведення практики

Зміст практики складається з чотирьох змістових модулів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Навчальна діяльність.

1. Ознайомлення з метою та змістом виробничої практики в дошкільних, загальноосвітніх та реабілітаційних закладах, індивідуальними завданнями та формами звітності.

2. Виконання правил внутрішнього трудового розпорядку, техніки безпеки і протипожежного захисту; забезпечення охорони життя і здоров'я дітей під час навчального процесу; ведення документації за встановленою формою.

3. Вивчення системи роботи навчального закладу (груп або класів за якими закріплені): ознайомлення з основними напрямками роботи дошкільних, загальноосвітніх, реабілітаційного центру та умовами їх роботи, бесіда з директором загальноосвітнього або реабілітаційного центру, психологом, логопедом, дефектологом та вивчення системи планування їх роботи.

4. Ознайомлення з розкладом занять та режимом дня дітей, графіком проведення індивідуальних та групових корекційно-розвиткових занять педагога-дефектолога. Складання перспективного плану на період практики. Відвідування й аналіз уроків учителів та занять дефектологів, ведення записів уроків та занять, участь в їх обговоренні. Ознайомлення з календарними та поурочними планами педагогів.

5. Розробка діагностичного, стимульного, дидактичного та корекційного матеріалу для проведення і діагностики занять.

6. Аналіз та узагальнення професійного досвіду логопедів і дефектологів закладу спеціальної освіти.

7. Оформлення документації практики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Виховна діяльність.

1. Вивчення досвіду виховної роботи логопеда або дефектолога навчального закладу.

2. Вивчення системи роботи психолога та методики організації різних напрямів виховної діяльності (морального, екологічного, естетичного виховання тощо).

3. Проведення виховної роботи:

– складання індивідуального плану виховної роботи групи у відповідності з планом логопеда або дефектолога;

- організація постійного спілкування з дошкільниками або молодшими школярами, проведення індивідуальної роботи з ними;
 - розробка та проведення виховних годин та екскурсій в закріплених групах.
4. Здійснення просвітницької роботи серед педколективу з питань спеціальної та інклюзивної освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Методична діяльність.

1. Ознайомлення з навчально-матеріальною базою та нормативно-правовою документацією навчальної установи, програмами і планами роботи логопеда, дефектолога та асистента учителя, вивчення їх досвіду роботи.

2. Займатися обладнанням кабінету і систематично оснащувати кабінет необхідним дидактичним матеріалом; систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію.

3. Оцінювати ефективність різних форм взаємодії у роботі логопеда, дефектолога та психолога з педагогами і батьками дітей.

4. Виступати з повідомленнями та доповідями на засіданнях психологопедагогічних консилиумів;

5. Брати участь у проведенні батьківських зборів і наданні консультацій батькам.

6. Проаналізувати реалізацію наступності в роботі всіх психолого-педагогічних працівників спеціального закладу середньої освіти (взаємозв'язок у роботі вчителів предметних уроків, логопеда, вихователя, дефектолога, психолога).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Дослідницька діяльність.

1. Здійснювати активну участь у проведенні психолого-педагогічної діагностики психічного розвитку дитини з інтелектуальними порушеннями; протоколами попередньої діагностики та індивідуальних програм учнів класу або дітей групи.

2. Провести аналіз динаміки корекційного розвитку дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями на основі співставлення результатів діагностики (стартової та динамічної); вивчення індивідуальних програм розвитку дітей з ООП.

3. Розробити рекомендації для батьків з розвитку мовлення та психічних процесів для певної нозології дітей.

4. Провести аналіз власної діяльності, діяльності своїх одногрупників та логопедів і дефектологів навчального закладу, націлений на виокремлення найбільш ефективних методів і прийомів корекції мовлення та психічного розвитку.

5. Проведення наукового дослідження з теми магістерської роботи (формульвальний та контрольний експерименти).

Освітній результат практики

– знання теоретичних основ корекції психічних та мовленнєвих порушень, технологій їх впровадження у освітній процес;

– оволодіння діагностичними методиками вивчення стану мовленнєвого та психічного розвитку;

– уміння застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні різних навчальних курсів у практичній діяльності;

– оволодіння навичками проведення виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та надання консультацій батькам;

– уміння організовувати, проводити на високому методичному рівні індивідуальні та фронтальні заняття;

– уміння здійснювати перспективне і поточне планування змісту всіх видів корекційної роботи з дітьми із особливими освітніми потребами;

– засвоєння практичних умінь та навичок логопеда та дефектолога для роботи у закладах спеціальної освіти: обстежувати мовленнєвий стан дитини, з'ясувати можливості дітей з мовними патологіями до корекційно-виховного процесу; складати мовленнєві карти та схеми логопедичного масажу дошкільників та молодших школярів;

– обґрунтовано вибирати і застосовувати методи, форми і прийоми подолання порушень мовленнєвої діяльності та психічної діяльності;

– уміння проаналізувати напрямки професійної діяльності дефектолога (логопеда) в спеціальних та інклюзивних закладах освіти;

– використовувати в практичній діяльності інноваційні та інтерактивні технології навчання та виховання;

здійснювати просвітницьку роботу серед населення з питань спеціальної та інклюзивної освіти.

4. Індивідуальні завдання.

1. Вивчити мовленнєві порушення дошкільників у групі або молодших школярів у класі.
2. Опрацювати технології логопедичного обстеження дітей з порушеннями звуковимови.
3. Скласти мовленнєві картки та схеми логопедичного масажу для дітей з мовленнєвими порушеннями.
4. Підготувати завдання на розвиток лексичної та граматичної будови мовлення.
5. Провести аналіз восьми переглянутих онлайн-занять, індивідуальних форм роботи.
6. Підготувати завдання на формування фонетико-фонематичної складової мовлення.
7. Підготувати завдання для постановки певного звуку.
8. Підготувати завдання на розвиток зв'язного мовлення.
9. Підібрати дидактичні ігри, дидактичні вправи та фізкультхвилинки для дітей обраної вами категорії.
10. Провести науково-дослідні завдання до практичної частин кваліфікаційної роботи.

5. Вимоги до звіту про практику (звітна документація).

Всі матеріали виробничої практики оформляються в загальну папку. Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, на якій зазначаються прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група; прізвища керівників від університету та бази практики; вид практики; термін проходження; назва бази практики. Кожний окремий документ повинен також починатися з титульної сторінки, на якій зазначається прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група, назва документа, час та місце проведення заходу. Звітна документація обов'язково повинна містити перелік всіх документів практики із зазначеними сторінками.

Вимоги до звіту про практику.

Звіт студента про проходження практики складається на основі записів у щоденнику. У звіті повинна бути конкретно описана робота, що особисто виконана студентом, в якому підсумовується загальна кількість здійснених спостережень, консультацій, проведених занять тощо.

Частиною підсумкового звіту є опис практичних навичок і вмій, яких набули студенти під час практики, опис видів практичної роботи, можуть наводитись методи діагностичної та корекційної роботи з дітьми та результати цієї роботи. У звіті наводяться дані обстеження дітей під час практики. На оформлення звітної документації студентам дається 3 дні.

Вимоги до характеристики на студента-практиканта.

В кінці практики керівник від бази практики кожному студентові видає письмову характеристику про його роботу, ставлення до обов'язків, дисциплінованість тощо. Наприкінці практики складається характеристика роботи практиканта, яка підписується керівником від бази практики і завіряється печаткою установи бази практики.

Вимоги до щоденника

Щоденник студента містить у хронологічній послідовності занотовані дані про проведену роботу. Записи про виконану роботу перевіряються в кінці практики керівником від бази практики і керівником від навчального закладу.

Уся документація виконується державною мовою з дотриманням вимог щодо оформлення звітної документації.

Матеріали, які потрібно здати студентам після закінчення практики:

1. Характеристику на студента-практиканта, підготовлену керівником практики за місцем проходження (Додаток А).
2. Звіт про виконану роботу (Додаток Б).
3. Календарний та перспективний план роботи логопеда (дефектолога) або асистента вчителя.
4. Індивідуальний план проходження практики.
5. Щоденник (Додаток В).

6. Діагностичні матеріали, на основі яких досліджувалися певні дефекти дошкільників.

7. Конспекти занять з дошкільниками на виправлення мовленнєвих дефектів.

8. Наочно-методичні посібники та матеріали.

9. Фото- та відеоматеріали виробничої логопедичної практики (з дозволу батьків навчального закладу).

Критерієм якості проходження практики є засвоєння практичних навичок, вмінь, знань, передбачених програмою та виконання практичних завдань.

Критерії оцінювання практики.

Захист виробничої практики відбувається у формі короткої доповіді студента та керівника практики з наступним обговоренням комісії. Оцінювання практики студентів відбувається за шкалою оцінювання ECTS.

При оцінюванні проходження студентами практики мають бути враховані:

– успішність і повнота виконання програми практики та індивідуальних завдань керівників;

– дотримання вимог професійної етики та деонтології, правил внутрішнього розпорядку бази практики;

– активність студента, його ініціативність у процесі виконання завдань;

– систематичність та якість ведення щоденника;

– повнота, логічність, стилістична досконалість доповіді та відповіді на запитання на заключній конференції;

– організованість, впевненість, інтерес до роботи.

Результати педагогічної практики оцінюються за 100-бальною шкалою.

В залежності від суми набраних балів виставляються оцінки у різних системах згідно таблиці:

За шкалою ECTS	За національною шкалою		Кількість балів
	прописом	цифрою	
A	Відмінно	5	90–100
B	Дуже добре	4	82–89
C	Добре	4	75–81
D	Посередньо	3	69–74
E	Задовільно	3	60–68
FX	Незадовільно	2	35–59

F	Незадовільно	2	1–34
---	--------------	---	------

Критерії оцінки діяльності студентів під час педпрактики

90–100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні, практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики, здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні;

82–89 балів – В, («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні, були допущені незначні помилки у період проходження практики, але практикант міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, у якому він перебував у період проходження практики, і керівник; подав у визначений термін правильно оформлену документацію;

75–81 бал – С («добре») ставиться у тому випадку, коли робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні, практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи; одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики;

69–74 бали – D («посередньо») ставиться у тому випадку, коли робота за програмою практики практикантом проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний

та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізненням подав документацію;

60–68 балів – Е («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень;

35–59 балів – FX («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні;

1–34 бали – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

7. Підведення підсумків практики.

Підсумки практики підводяться у процесі складання студентом екзамену комісії у складі керівників практики від кафедри спеціальної освіти та керівника практики від факультету. Результати складання екзамену виробничої практики заносяться до залікової відомості та виставляються у заліковій книжці студента.

За результатами проведення практики проводиться підсумкова конференція. Після завершення конференції голова комісії здає заповнену відомість та всі матеріали практики на кафедру спеціальної освіти для зберігання. Підсумки практики розглядаються на засіданні кафедри спеціальної освіти, де керівники подають письмовий звіт про результати практики.

Список інформативних джерел

1. Бартенєва Л. І. Структура програми корекційно-розвивального навчання старших дошкільників із ФФНМ. *Український логопедичний вісник*. Збірник наукових праць / Ін-т спец. педагогіки АПН України. К. : Актуальна освіта, 2010. Вип. 1. С. 11–15.
2. Бондарчук Е. М., Бондарчук Л. И. Основы психологии и педагогики : Курс лекций. К. : МАУП, 1999. 168 с.
3. Воспитание и развитие детей в процессе обучения природоведению : Пособие для учителей. М. : Просвещение, 1981. 152 с.
4. Гаврилова Н. С. Порухення фонологічного боку мовлення у дітей : монографія. Кам'янець Подільський : ТОВ «Друк Сервіс», 2011. 200 с.
5. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. К., 2004. 361 с.
6. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. К. : НМЦ видавничої діяльності Київського університету імені Бориса Грінченка, 2012. 492 с.
7. Кондратенко В. О., Корнілова О. І. Педагогічні можливості сюжетно-рольової гри та місце фольклору в розвитку мовлення дітей дошкільного віку із ФФНМ. *Педагогіка та методика* : Спеціальні: збірник наукових праць / Ред. кол. : М. К. Шеремет та ін. Київ, 2001. Вип.1. С. 15–34.
8. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи / Под ред. Ю. Ф. Гаркуши. М. : Секачев В. Ю., ООО «Центр Гуманитарной литературы «РОН», 2002. 203 с.
9. Логопедія. Підручник. / За ред. М. К. Шеремет. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

10. Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
11. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2007. 304 с.
12. Падалка О. С., Нісімчук А. С. Педагогічні технології. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1995. 252 с.
13. Поваляева. М. А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов : Коллективная монография / Под общ. ред. М. А. Поваляевой. Серия «Учебники, учебные пособия». Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. 189 с.
14. Рібцун Ю. Формування звуковимови у дітей із ФФНМ: п'ятий рік життя: комплекс рухливих ігор. *Палітра педагога*. 2010. № 2. С. 24–27.
15. Савченко М. А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 160 с.
16. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Частина II. Навчання і виховання дітей. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 224 с.
17. Тищенко В. В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення. *Теорія і практика сучасної логопедії* : збірник наукових праць: Вип. 4. К. : Актуальна освіта, 2004. С. 3–18.
18. Федорович Л. О. Формування правильної вимови у дітей дошкільного віку. *Реабілітація дітей с особенностями психофізического розвитку: современность и перспективы*. Матеріали I Кримської конференції. Симферополь : Кримське учебно-педагогическое государственное издательство, 2005. С. 244–249.
19. Федорович Л. О. Формування правильної вимови у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : Методичні рекомендації та дидактичний матеріал. Кременчук : Християнська зоря, 2004. 370 с.

20. Шермет М. К., Сергєєва І. В. Формування усного зв'язного висловлювання у дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. *Педагогіка та спеціальні методики* : Зб. наук. ст. НПУ ім. М. П. Драгоманова. К., 2001. Вип. 2. С. 100–106

ДОДАТКИ

Додаток А

ХАРАКТЕРИСТИКА

на Нагорну Оксану Володимирівну, студентку 604а групи
денної форми навчання факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Нагорна Оксана Володимирівна проходила виробничу практику в комунальному закладі «Уманський навчально-реабілітаційний центр Черкаської обласної ради» м. Умань з 05.10 2020 року по 30.10 2020 року.

Необхідно зазначити

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення завдань за програмою практики;
- якості, які продемонстрував здобувач вищої освіти під час проходження практики;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій;
- вміння дотримуватись етичних правил поведінки;
- активність та ініціативність;
- ступінь володіння й використання форм та методів педагогічної діяльності;
- вміння будувати стосунки з дітьми та педагогами;
- повноту виконання програми практики та індивідуального завдання;
- загальну оцінку проходження практики

Додаток Б

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет дошкільної та спеціальної освіти

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

з 05.10.2020 р. по 30.10.2020 р.

на базі комунального закладу «Уманський навчально-реабілітаційний центр

Черкаської обласної ради» м. Умань

студентки 604а групи

факультету дошкільної та спеціальної освіти

денної форми навчання

Нагорної Оксани Володимирівни

Керівник практики:

доц. Голуб Н. П.

Умань – 2020

Додаток В**Зразок оформлення щоденника практики**

студентка _____ групи _____

факультету _____

проходила виробничу практику в закладах для дітей з особливими освітніми потребами на базі

з _____ 20_ р. до _____ 20_ р.

Керівник (від бази практики) _____

Дата

Перелік занять (фронтальних, індивідуальних), зміст діагностичних, корекційних, виховних заходів, екскурсій, консультацій, роботи з батьками.

Підпис керівників

Керівник (від навчального закладу) _____